

A bírálóbizottság értékelése

Az értekezés a pályázó saját kutatómunkáján és eredményein alapul. Témája korszerű, módszertanilag megalapozott. A gazdálkodástörténet szempontgazdagon összeállított jövedelemforrásoknak (ingatlanbirtokok, pénzbevételek, alamizsna), és a gazdálkodás egyéb dokumentumainak (pl. számadáskönyvek) vizsgálatán alapszik. A jelölt célja a koldulórendeket általánosan jellemző tendenciák, valamint a közöttük megfigyelhető különbségek meghatározása.

A disszerens új megállapítása, hogy a koldulórendek a közép-európai régióhoz viszonyítva a Magyar Királyságban sokkal szilárdabb intézményi szervezetet tudtak kialakítani. A jelölt az ország erős eltartóképesége mögött a köznemesség és a mezővárosi polgárság megerősödését látja. Igazolja, hogy a koldulórendek és a városiasodás kapcsolata nem olyan szoros, mint Nyugaton. A szerzetesek rugalmasan keresték a megfelelő támogatói hátteret. Így oldható fel az az ellentmondás, amely a magyar városok Nyugat-Európához képest kis, illetve a koldulórendi kolostorok európai mércével is nagy száma között feszül.

Minthogy néhány száz a koldulórendi kolostorok gazdálkodásával összefüggő, fennmaradt dokumentumok száma, s ez rendenkénti elemzésre nem elegendő, a jelölt megvalósította, hogy egy kelet-közép-európai kontextusba ágyazott összehasonlító vizsgálat keretében tendenciákra világítson rá.

Az alamizsna kezelése jól mutatja, hogy a disszerens a gazdaságtörténeti és spirituális vonatkozásokat milyen finoman tudja egyeztetni.

A bizottság javasolja a kötet megjelenésekor az opponensek felmerült javaslatainak figyelembe vételét.

Az értekezésben óriási – szorgalmas és körültekintő – munka és nagy kutatói tapasztalat, a segédtudományok területén pedig magas módszertani felkészültség rejlik. A középkori szerzetesi gazdálkodás egyik alapmunkája, ami eddig alig hasznosított forrásanyag elemzése és a készségek kombinált használata alapján rajzol egy, a korábbinál sokkal árnyaltabb és informatívabb képet. Az eredmények töredezettsége ellenére igyekszik minél koherensebb képet alkotni, s forrásokon alapuló kritikai feltárást végezni. Értéke a mikrovizsgálatokban és a részmegfigyelésekben rejlik. Az eredmények nem csak a szűk gazdálkodástörténet terén relevánsak, hanem az egyes rendek történetére nézve is jelentős következtetéseket hoztak, s befolyásolják az egyház- és társadalomtörténet egész világát, valamint további kutatási irányokat is kijelölnek. A dolgozat szervesen illeszkedik a nemzetközi kutatás irányába, azon belül is figyelemreméltó alkotás.

A bizottság a disszerens számára az MTA doktora cím megítélését támogatja.